

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 15. novembra 1882.

Obsseg: Še nekaj za jesenski čas. — Naša živinoreja. (Dalje.) — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dal.) — Zborovanje društev: „Narodna šola“, „Vdovsko učiteljsko društvo“ in „Slovensko učiteljsko društvo“ v Ljubljani dne 4. in 5. septembra t. l. (Dal.) — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Obravnave iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Še nekaj za jesenski čas.

„Tlaka je odpravljena!“ Ta glas čul se je iz veselih ust kmetovalcev leta 1848. in kasneje, in prišel je čas, ko je v resnici po postavni poti nehala „tlaka“ v pravem pomenu, namreč dolžnost podložnega, brezplačno delati grajščaku.

Akoravno je pa tlaka res odpravljena, pustila je še nekaj sledú in to sledú svoje najslabeje strani; ostal nam je med drugim tudi še pregovor: „dela, kakor tlačan“; s tem zaznamuje se dandanes najvišja stopinja počasnega in slabega dela.

Tudi delo pri cestah, naprava novih in vzdrževanje obstoječih cest, obdržalo je — in to nekako opravičeno — ime tlake, ker tudi za ta dela kmetovalec ne prejema posebnega plačila, in tudi druga slaba stran tlake kaže se pri naših okrajnih in občinskih cestah žalibog prav pogosto v tem, da se vzdržujejo tlačansko slabo.

Da gospodar za vzdrževanje cesta posebnega plačila ne prejema, je sicer resnično, toda, ker ceste služijo vožnji in hoji občin, okrajev ali dežela, je naravno, da ceste tisti vzdržujejo, katerim služijo; zato pa pri tem delu imé tlake ni na pravem mestu, ker vsak gospodar dela in vzdržuje cesto zá-se in vsi skupaj za vse. Marsikdo se pritožuje, da je vzdrževanje cestá težko breme za kmeta, in res je to. Pa vpraša se samo, ali je to breme potrebno, in ako je, ali se dá olajšati?

O potrebi cestá bilo bi odveč le besedico spregovoriti, vprašamo samo, kako bi spečavali svoje pridelke, kako bi dohajalo nam od drugod potrebno blago brez cestá? Ali bi se breme vzdrževanja cestá ne dalo olajšati, to pa je vprašanje, o katerem se dá marsikaj reči, in gledé tega vprašanja tudi različne dežele postopajo različno. V nekaterih deželah vzdržujejo se ceste prav po osebnem vzdrževanju gospodarjev oziroma deželanov, v nekaterih k vzdrževanju najbolj povržanih okrajnih cestá bolj ali manj izdatno po različnosti vrste pripomore deželni zaklad, v drugih deželah zopet vse okrajne ceste vzdržuje deželni zaklad sam, in tako se dajo sestaviti še bolj različni načini vzdrževanja, na pr., da ima tudi tam, kjer dežela okrajne ceste vzdržuje, vsak gospodar pravico, o gotovem času skrbeti za vzdrževanje svoje ceste, ali pa, da se mu po oddani ponudbi

za manji del zopet povrne plačilo. Toda eno je pri vseh omenjenih različnostih vzdrževanja cest zmiraj enako, namreč to, da breme vzdrževanja zmiraj zadeva gospodarja, bodi-si v delu, bodi-si v plačilu.

Ker imamo tedaj tako ali tako računati s tem bremenom, glejmo vsaj na to, da ne bomo sami sebi tlake delali, temveč, da sebi in deželi na korist, sebi in deželi za čast naše dežele popravljamo in posipamo o pravem času in z razumom. — O pravem času, to je v času redne mokrote, tudi, ker ni toliko družega poljskega dela, in o pravem času, to je koj, kakor hitro je cesta zvožena, ne da bi čakali, da se napravijo uže male grape. — Urno nasipati ceste pa je, na kratko rečeno: rabiti za to trdo, primerno drobno kamnito šodro in cesto nasipati z grobom tako, da se mokrota odteka sproti. Samo po sebi se razume, da se poprej blato s ceste in iz cestnih grabnov dobro podrza in spelje na mokrotne senožeti.

Naša živinoreja.

(Dalje.)

Z blagajnico ima se pa še enako tudi skrbeti za mesarje in tiste, ki se pečajo s sušenjem, kajenjem in prodajo prekajenega mesa. Gledé teh obrtnikov so prav enaki razlogi za delokrog blagajnice, kakor gledé živinorejcev. Tudi mesarji morajo se oprostiti iz rok sedanjih tržnih komisarjev, da si morejo prosto izbirati blago na trg pripeljano in da imajo tudi, v kolikor so v resnici zaupanja vredni, v blagajnici prav primerno denarno zaslombo, po kateri se jim po primerno nizki ceni upa po potrebi za njihov 8 — 14. ali tudi še večdnevni promet potrebno živino.

Da so posojila za mesarja primerno ugodna, kaže to, da bi, na pr. mesar, ki ima živine za leto in dan pri blagajnici vzete na upanje za 2000 gold., imel po sedanjih določenih novega tržnega reda plačati

5⁰/₁₀₀ obresti od 2000 gold. za leto 100 gold.

1¹/₂ ⁰/₁₀₀ plače za režijo 26 „

1¹/₄ ⁰/₁₀₀ „ „ blagajnico 13 „

skupaj . 139 gold.

ali 6.95⁰/₁₀₀, kar se mora smatrati ugodno, ako se ozira na jako ugodne kupčijske razmere in na prav pogosto prisiljene visoke obresti pri posojilih na osebni kredit.